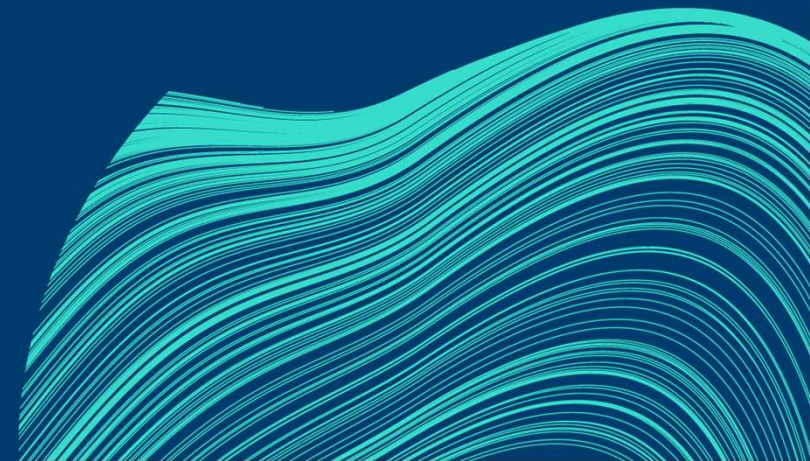

Kansalaisvaikuttamisen alustaratkaisu

Rakentavan yhteiskunnallisen dialogin mahdollistaja

Huhtikuu 2023

Sisältö

Johdanto

Mikä on Kansalaisvaikuttamisen verkkoalusta?

Hyödyt ja arvo

Polis Suomessa

Mitä seuraavaksi?

Johdanto

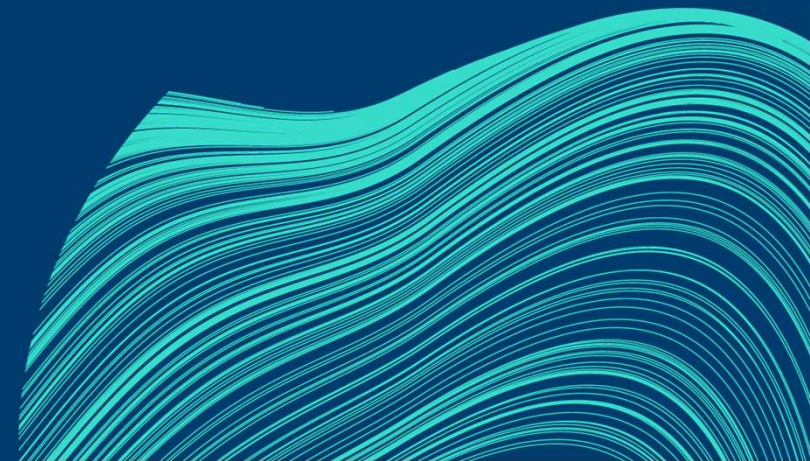

Sitran selvityksen mukaan yli puoli miljoonaa suomalaista haluaisi osallistua enemmän yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, jos se olisi nykyistä helpompaa.

- **Vain joka viides päättäjä uskoo, että kansalaisilla on riittävät valmiudet osallistua poliittisia päätöksiä koskevaan keskusteluun.** Suomessa päättäjät haluaisivat edistää kasvokkaisia läsnäoloon perustuvia osallistumistapoja, kun taas kansalaiset suosisivat anonyymejä ja digitaalisia osallistumisen välineitä. (Sitra, uudet vaikuttamisen tavat-hanke)
- DigiFinland ja Sitra ovat tuoneet Suomeen avoimeen lähdekoodiin perustuvan Polis-verkkoalustan. Poliksen tarkoituksena on mahdollistaa suurten ryhmien osallistuminen rakentamaan mielipiteiden vaihtoon, valitun aihepiirin ympärillä. Polis voi parhaimmillaan vastata kansalaisten toiveeseen helposta, mutta vaikuttavasta tavasta osallistua.
- DigiFinland toteuttaa kokeiluhanketta, jossa alustan käyttö mahdollistetaan Suomessa. Kokeiluhanke on Sitran rahoittama. DigiFinland vastaa projektin teknisestä toteutuksesta, verkkoalustakokeilujen läpiviennistä ja alustan palvelullistamisesta.
- Kansalaisvaikuttamisen alustaratkaisun käyttöä pilotoidaan vuoden 2023 aikana hyvinvointialueilla. Hyvinvointialueiden kokeilut alkavat keväällä ja niiden tavoitteena on lisätä asukkaiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa alueen päätöksentekoon. Mahdollisuutta kokeilla koko Suomen kattavaa keskustelua tarkastellaan kevään 2023 aikana. Kokeilujen perusteella tehdään päätöksiä tarvitaanko kansallista kansalaisvaikuttamisen alustaratkaisua Suomessa.

Mikä on Polis –verkkoalusta?

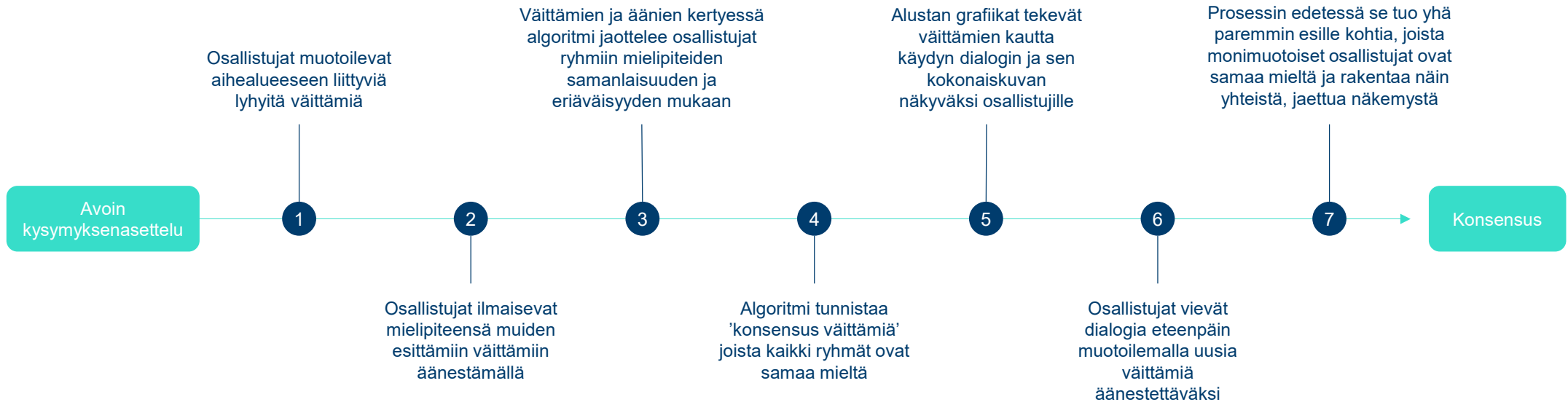

***"Change the information structure,
and you can tweak power"***

Colin Megill, yksi Poliksen perustajista

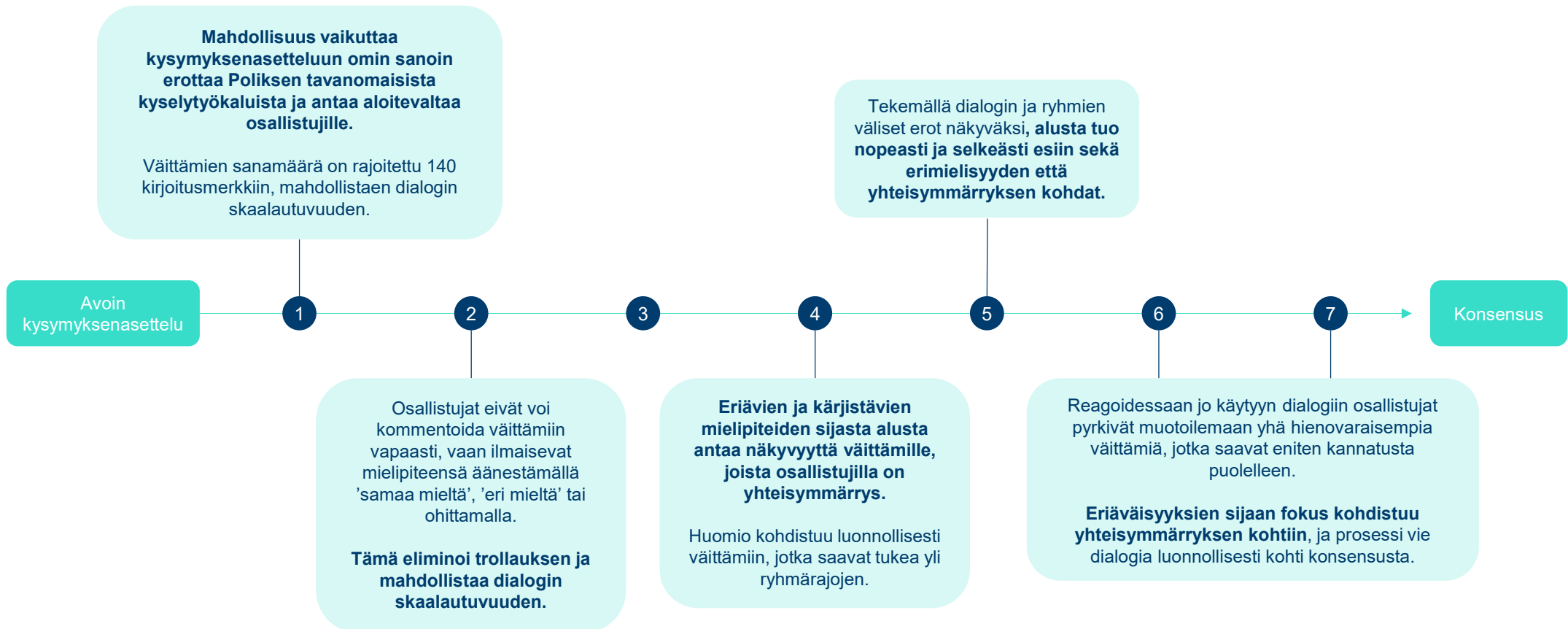
Mahdollisuus vaikuttaa kysymyksenasetteluun omin sanoin erottaa Poliksen tavanomaisista kyselytyökaluista ja antaa aloitevaltaa osallistujille

Edistyksellisen tilastollisen analyysin avulla Polis tuottaa reaaliaikaisesti tietoa siitä, mistä osallistujat ovat samanmielisiä ja missä löytyy eroavaisuuksia.

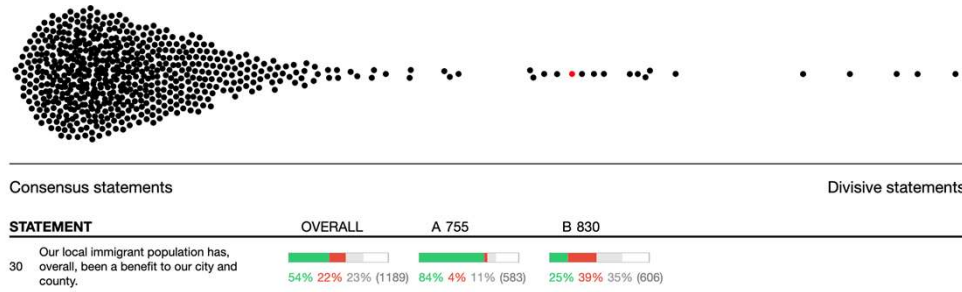
Poliksen toiminnallisuudet rakentavat yhteisymmärrystä ja johdattavat dialogia kohti konsensusta

Visualisointien avulla Polis tekee dialogin näkyväksi ja auttaa tunnistamaan keskeisiä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia

Väittämät ryhmitellään sen mukaan, miten yhdistäviä tai mielipiteitä jakavia ne ovat. Yksi piste edustaa yhtä väittämää ja väittämiin sekä niiden saamaan kannatukseen voi tutustua tarkemmin klikkaamalla pistettä.

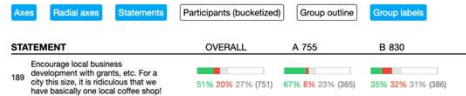

Dialogin kokonaiskuvaa avaava kartoitus esittää visuaalisessa muodossa, miten eri väittämät, osallistujat ja ryhmät asettuvat suhteessa toisiinsa. Väittämiä voi tarkastella klikkaamalla väittämän numeroa.

Graph

Which statements were voted on similarly? How do participants relate to each other?

In this graph, statements are positioned more closely to statements which were voted on similarly. Participants, in turn, are positioned more closely to statements on which they agreed, and further from statements on which they disagreed. This means participants who voted similarly are closer together.

Group A: 755 participants

Statements which make this group unique, by their votes:

STATEMENT	OVERALL 1585	A 755	B 830
20 It is embarrassing that our city is the largest in the state not to have a fairness ordinance.	43% 35% 21% (1287)	80% 3% 15% (629)	7% 65% 27% (658)
86 Bowling Green needs a fairness ordinance to protect the rights of its citizens.	48% 33% 18% (1208)	86% 3% 10% (592)	11% 61% 26% (616)
87 A fairness ordinance in Bowling Green would attract new businesses. No one wants to set up shop in a town ethically stuck in the 1800s.	43% 34% 21% (1164)	77% 5% 16% (584)	9% 64% 26% (580)
30 Our local immigrant population has, overall, been a benefit to our city and county.	54% 22% 23% (1189)	84% 4% 11% (583)	25% 39% 35% (606)
387 NO to the "Fairness" Ordinance. Current law is sufficient. ZERO reported instances where LGBTQ people have been discriminated against in BG	36% 41% 22% (672)	6% 77% 16% (274)	63% 8% 27% (298)

Group B: 830 participants

Statements which make this group unique, by their votes:

STATEMENT	OVERALL 1585	A 755	B 830
200 Bowling Green needs more competitive cable rates.	80% 3% 15% (678)	82% 2% 14% (343)	78% 3% 17% (335)
20 It is embarrassing that our city is the largest in the state not to have a fairness ordinance.	43% 35% 21% (1287)	80% 3% 15% (629)	7% 65% 27% (658)
86 Bowling Green needs a fairness ordinance to protect the rights of its citizens.	48% 33% 18% (1208)	86% 3% 10% (592)	11% 61% 26% (616)
87 A fairness ordinance in Bowling Green would attract new businesses. No one wants to set up shop in a town ethically stuck in the 1800s.	43% 34% 21% (1164)	77% 5% 16% (584)	9% 64% 26% (580)
26 A city should have the right to declare itself a sanctuary city.	31% 41% 27% (1139)	59% 11% 28% (564)	4% 69% 25% (575)

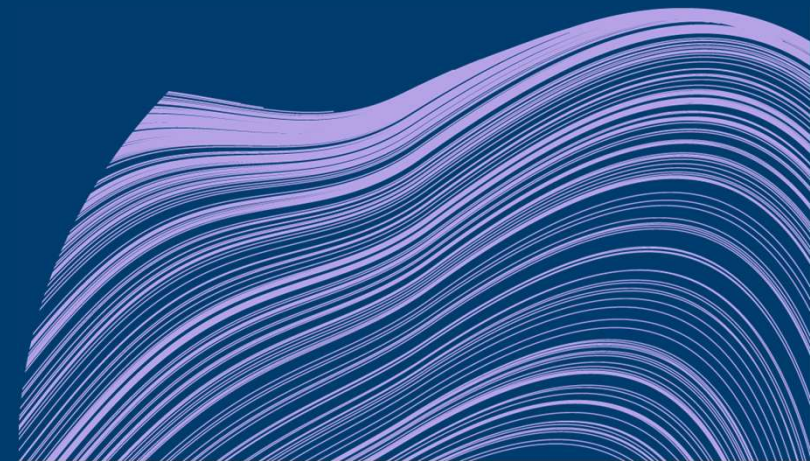
Ryhmien sisäisiä sekä niiden välisiä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia havainnollistetaan nostamalla esiin keskeiset väittämät, joiden perusteella ryhmittely on tehty.

Kansalaisvaikuttamisen alusta mahdollistaa vuorovaikutteisen, kehittyvän ja elävän dialogin, jonka avulla voidaan päästä kohti yhteisymmärrystä

- Kansalaisvaikuttamisen alusta kerää ja analysoi dialogista muodostuvaa tietoa reaaliaikaisesti hyödyntäen tekoälyä, edistyksellistä tilastollista analyysia ja koneoppimista
- **Mahdollistaa suurtenkin ryhmien osallistamisen**
- Tekee dialogin näkyväksi ja **auttaa tunnistamaan keskeisiä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia**
- Vapaan kommentointimahdollisuuden sijasta dialogia käydään muotoilemalla väitteitä ja äänestämällä. Tämä erottaa Polis pohjaisen kansalaisvaikuttamisen alustan muista keskustelualustoista **eliminoiden trollauksen ja 'pelillistään' hienovaraisten ja osuvien väittämien muotoilun.**
- **Mahdollisuus vaikuttaa kysymyksenasetteluun omin sanoin** erottaa tavanomaisista kyselytyökaluista ja antaa aloitevaltaa osallistujille
- Konsensukseen tähtäävien toiminnallisuuksien vuoksi Kansalaisvaikuttamisen alusta **soveltuu erityisesti monimutkaisiin ja ristiriitaisiinkin tilanteisiin**, joissa on tarve löytää yhteisymmärrystä moninaisten näkökulmien kesken
- Oma panos annetaan anonymisti ja keskustelun sijaan äänestämällä eri väitteistä, mikä voi **madaltaa kynnystä osallistua yhteiskunnallisen debattiin**

Hyödyt ja arvo

Miten kansalaisvaikuttamisen alusta eroaa Suomessa jo käytössä olevista vaikuttamisen tavoista?

Oikeusministeriön ylläpitämät kansalliset vaikuttamisen verkkopalvelut

Kansalaisaloite.fi verkkopalvelussa voi Suomen kansalaisena tehdä kansalaisaloitteen sekä kannattaa muiden tekemiä aloitteita.

Kuntalaisaloite.fi verkkopalvelussa voi tehdä mukana oleville kunnille aloitteita sekä kannattaa muiden tekemiä aloitteita.

Lausuntopalvelu.fi verkkopalvelussa voi antaa lausuntoja viranomaisten, kuten ministeriöiden, valtion virastojen tai kuntien valmisteltavana olevista asioista.

Otakantaa.fi verkkopalvelussa voi ottaa kantaa ajankohtaisiin hankkeisiin, joihin kaivataan kansalaisten mielipidettä. Palvelun tarkoituksena on lisätä keskustelua kansalaisten, päättäjien ja hallinnon välillä.

Puolurekisteri.fi verkkopalvelussa yhdistys voi tehdä rekisteröintihakemuksen puolueeksi sekä kerätä puolueen rekisteröimiseen vaadittavia kannatusilmoituksia.

+ Paikalliset aloitteet, esim. *'Vaasassa on helppo olla vaikuttaja'* – osallistamisen menetelminä kyselyt, palaute, lausunnot, asukasyhdistykset ja aluetoimikunnat

Miten alusta eroaa perinteisistä vaikuttamisen tavoista ja kanavista?

- Alusta ei ota yksisuuntaisesti vastaan kommentteja, aloitteita tai lausuntoja, vaan fasilitoi **vuorovaikuttamisen prosessin**, jonka kautta aihealueen keskeiset kohdat nousevat tehokkaasti esille
- Vuorovaikutteinen, näkyvä ja dynaaminen prosessi **aktivoi osallistujia** – olemassa olevat palvelut ottavat vastaan syötteitä kansalaisilta, mutta näiden vaikutuksia on usein vaikea nähdä, minkä seurauksena myös motivaatio osallistumiseen saattaa laskea
- Perinteiset vaikuttamisen tavat saattavat monista tuntua virallisilta (lakialoitteet) ja/tai vaativat aktiivisuutta (asukasyhdistykset) – kansalaisvaikuttamisen alusta **tekee dialogista lähestyttävän ja madaltaa kynnystä osallisuuteen**
- Prosessin dialoginen luonne kannustaa osallistujia reagoimaan, refleктоimaan ja mahdollisesti muokkaamaan omaa kantaansa
- Yksittäisten kansalaisten yksittäisiin kokemuksiin perustuvan palautteen sijaan **kansalaisvaikuttamisen alusta ohjaa huomion jaettuihin näkemyksiin**
- Vaihtelevan ja sekavan datasetin sijaan prosessin seurauksena nousee esille **selkeitä 'konsensus väittämiä'**, joilla on takanaan enemmistön tuki ja joihin perustuen voidaan toimia, tehdä päätöksiä ja viedä keskustelua eteenpäin
- Osallistujien mahdollisuus vaikuttaa avoimeen kysymyksenasetteluun auttaa nostamaan esille keskeiset näkemykset ja kysymykset ja **ohjaa näin fokuksen oikeisiin asioihin** olettamien sijaan

Käyttötapaus: Taiwan ja uudenlaiset vaikuttamisen tavat

Mitä Taiwanissa on tehty?

- Vuodesta 2014 lähtien Taiwanissa on aktiivisesti kokeiltu uusia vaikuttamisen tapoja, joissa Polis –alusta on ollut keskeisessä roolissa.
- Protesteista alkunsa saanut lähestymistapa pyrkii osallistamaan kansalaisia vahvemmin päätöksentekoon.
- Yksi keskeisistä keinoista on ollut kansalaisia osallistava 'vTaiwan' –prosessi sekä sen pohjalta myöhemmin kehitetty 'Join', jossa osallistaminen kohdistuu hallinnon työntekijöihin ja päättäjiin.
- Prosessit hyödyntävät sekä digitaalisia että perinteisiä osallistamisen tapoja. Polis on molemmissa prosesseissa keskeisessä roolissa digitaalisen osallisuuden fasilitoinnissa.
- Kuuluisin Poliksen käyttötapaus Taiwanissa haki yhteisymmärrystä alustatalouden sääntelyyn Taiwanissa Uberin saavuttua markkinoille vuonna 2015. Prosessin kautta tuotetut lakiehdotukset vietiin eduskuntaan ja lopulta vahvistettiin osaksi taksiliikennettä koskevia säännöksiä.
- Osallistavia prosesseja ja Polis –alustaa niiden osana on tämän jälkeen hyödynnetty kymmenissä kansallisen tason keskusteluissa, jotka ovat useissa tapauksissa johtaneet konkreettisiin lainsäädännöllisiin muutoksiin liittyen aihealueisiin kuten alkoholin verkkomyynnin ja finanssitekniologian sääntely.

Millaista tunnistettua arvoa Polis –alustan käyttö on luonut?

Luottamus

. Prosessin ja dialogin läpinäkyvyyden on koettu tukevan osallistujien luottamusta prosessiin.

Polis on ajan myötä auttanut rakentamaan molemminpuolista luottamusta päättäjien ja kansalaisten välillä. Kansalaisten luottamus päättäjiin on kasvanut heidän nähtyään, että päättäjät ovat avoimia yhteistyölle. Päättäjät taas ovat saaneet vahvistusta sille, että kansalaisten osallisuus oikein toteutettuna voi olla toimivaa ja arvokasta.

Jaetut tavoitteet

Polis on mahdollistanut agendan luomisen yhdessä kansalaisten ja muiden sidosryhmien kanssa.

Tarkasti rajatun agendan sijaan sen annetaan nousta avoimesti ja läpinäkyvästi prosessin seurauksena. Näin varmistetaan, että olettamusten sijaan agenda peilaa osallistujien mielipiteitä ja näkemyksiä ja että sillä on enemmistön tuki.

Osallisuuden skaala

Polis on mahdollistanut kansalaisten ja erinäisten sidosryhmien vahvan ja laajan osallisuuden skaalalla, joka ei muutoin olisi ollut resurssien puitteissa saavutettavissa.

Fokus

Poliksen fasilitoima prosessi on nostanut selkeästi ja tehokkaasti esiin, mikä osallistujille itseasiassa on tärkeää. Tämä on auttanut kohdentamaan sidosryhmien välistä jatkokeskustelua. Eri toimijoiden eriävistä intresseistä huolimatta fokus säilyy keskeisissä ja tärkeissä aihealueissa ja keskustelussa päästään eteenpäin.

Esimerkiksi alun perin vahvasti geopolitiikkaan keskittyneessä aikavyöhyke keskustelussa Poliksen kautta käyty dialogi teki nopeasti näkyväksi sen, että eri ryhmät olivat itseasiassa laajalti samaa mieltä siitä, että Taiwanin tulisi säilyttää ja vahvistaa omaa identiteettiään verraten Kiinaan. Näin keskustelussa päästiin eteenpäin ja fokus saatiin käännettyä siihen, onko aikavyöhykkeen muuttaminen oikea keino tähän.

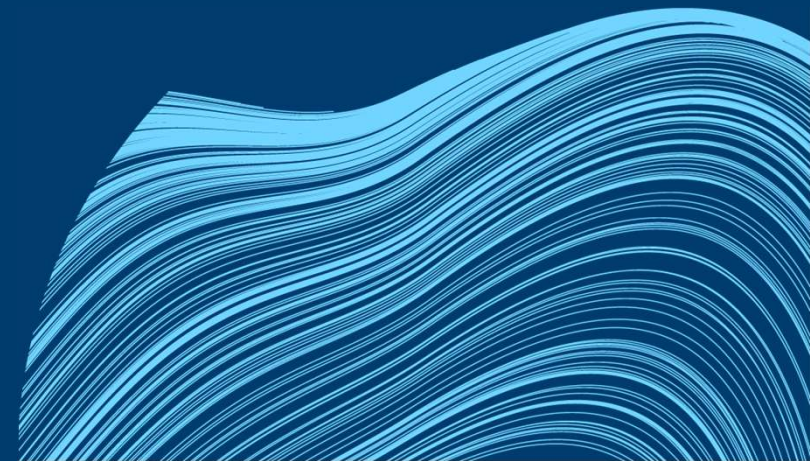
Näytön vahvuus ja toimintakelpoiset suositukset

Polis on mahdollistanut ajatusten ja ideoiden joukkoistamisen.

Jopa useamman tuhannen henkilön osallistumisen sekä väittämien tuottamiseen että niiden kriittiseen tarkasteluun koettiin vahvistaneen tuotettujen suositusten laatua. Monimuotoisten näkökulmien edustus prosessissa ja läpinäkyvyys eri väittämien saamaan kannatukseen tukee argumentin vahvuutta.

Prosessin kautta tuotettuja lopullisia suosituksia kuvailtiin selkeiksi ja johdonmukaisiksi, ja läpinäkyvän, konsensukseen tähtäävän prosessin seurauksena niillä oli enemmistön selkeä tuki. Tämä tekee suosituksista vahvoja ja toimintakelpoisia.

Kansalaisvaikuttamisen alusta Suomessa

Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla -kokeiluilla tavoitellaan asukkaiden ja asiakkaiden osallistumisen vahvistamista

Suomessa kansalaisvaikuttamisen alustan käyttöä kokeillaan vuoden 2023 aikana valikoiduilla hyvinvointialueilla kokeiluissa, joiden tavoitteena on lisätä asukkaiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa alueen päätöksentekoon.

Asukasosallistuminen hyvinvointialueilla -kokeiluilla tavoitellaan alueen asukkaiden ja asiakkaiden osallistumisen vahvistamista ja sen kytkemistä kiinteäksi osaksi päätöksentekoa. Tavoitteena on, että hyvinvointialueen päätöksenteon rakenteet tukevat asukkaiden osallistumista ja että hyvinvointialuelain osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia koskevaa kirjausta noudatetaan kunnianhimoisesti.

Samalla vahvistamme ymmärrystä alustan käytöstä ja tavoista, joilla alustalla käyty keskustelut voisi kytkeä hallinnon muodolliseen päätöksentekoon.

Kokeilussa mukana olevien alueiden kokemuksia jaetaan muille alueille Sitran vetämässä Demokratia-teemaryhmässä, jotta toimivat menetelmät voidaan ottaa käyttöön laajemmin.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Etelä-Karjalan hyvinvointialue kokeilee kolmea digitaalisen osallistamisen työkalua: kansalaisvaikuttamisen keskustelualustaa, Digiraatia ja robottipuheluita. Asukkaat pääsevät vaikuttamaan alueelliseen hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan. Tavoitteena on myös löytää vanhusneuvostolle, vammaisneuvostolle ja nuorisovaltuustolle sopivat työvälineet keskustella edustamansa asukasryhmän kanssa. Kokeilussa tehdään tiivistä yhteistyötä alueen kuntien ja järjestöjen kanssa.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Keski-Pohjanmaa haluaa ottaa erityisesti nuoret, ruotsinkielisen väestön, ikäihmiset ja vammaiset mukaan heitä koskevien palveluiden kehittämiseen. Polis-keskustelualustan kautta kerätyt näkemykset ja kokemukset käsitellään nuorisovaltuustossa, vanhusneuvostossa, vammaisneuvostossa, kansalliskielilautakunnassa sekä toimi-, palvelu- ja vastuualueilla. Lisäksi ne annetaan päätöksentekoa varten tiedoksi aluehallitukselle ja talousarvion kautta aluevaltuustoon.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Pirkanmaan hyvinvointialue keskittyy kehittämään alueensa digitaalisia palveluita yhdessä asukkaiden kanssa. Työkaluna käytetään asukaspoolia, jonka kautta kokeillaan kansalaisvaikuttamisen alustaa, satunnaisotannalla valittua asukaspaneelia ja asukaskyselyitä. Asukaspoolista voidaan koostaa tarvittaessa tilastollisesti pätevä otos pirkanmaalaisia. Lisäksi Pirkanmaalla testataan robottipuheluita ja tekoälyn käyttämistä kyselyiden analysoinnissa.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Pohjois-Karjala innostaa mukaan alueen kehittämiseen erityisesti ne asukkaat, joiden ääni jää helposti kuulumattomiin. Niinpä hyvinvointialue keskittyy vahvistamaan nuorten ja lapsiperheiden sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden kokemusasiantuntijoiden osallistumista päätöksentekoon kansalaisvaikuttamisen alustan avulla. Asukkaat saavat vapaasti päättää, mihin asioihin he haluavat vaikuttaa. Asukkaiden tekemät huomiot viedään osallisuusvaliokunnan kautta osaksi päätöksentekoa ja vaikuttamistoimielinten työskentelyä.

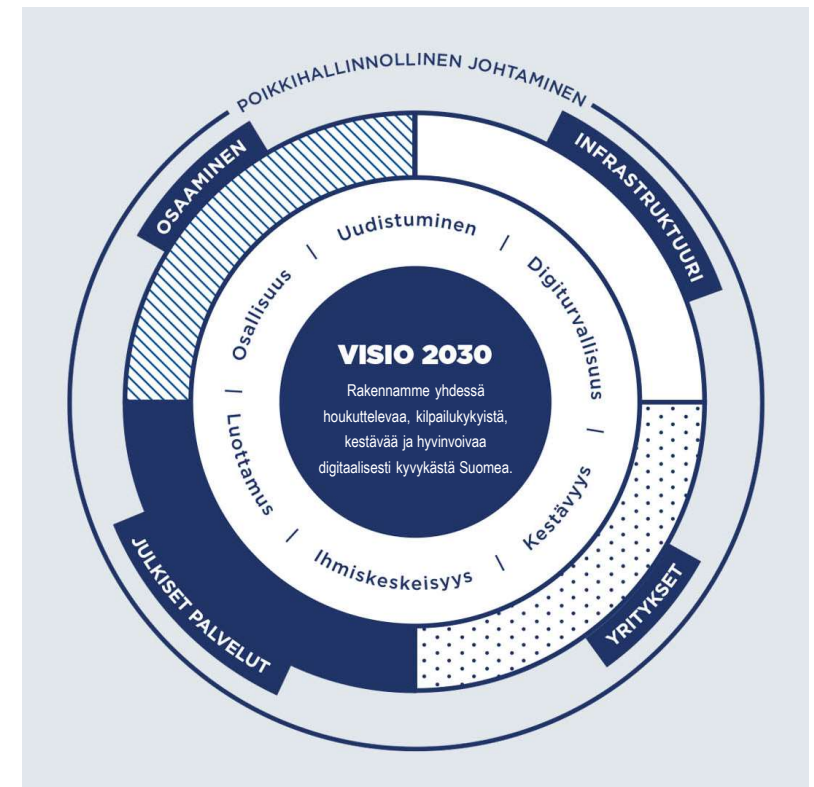
"Keski-Pohjanmaan asukkaat ovat keskimääräistä innostuneempia osallistumaan nettikeskusteluihin, joten Polis-alusta vastaa erinomaisesti tähän huutoon! Olemme saaneet nuoret ja ikäihmiset innostumaan ja vakuuttumaan siitä, että nyt heillä on konkreettisesti mahdollisuus päästä vaikuttamaan aivan uudella tavalla"

Jussi Salminen, Keski-Pohjanmaan hankejohtaja

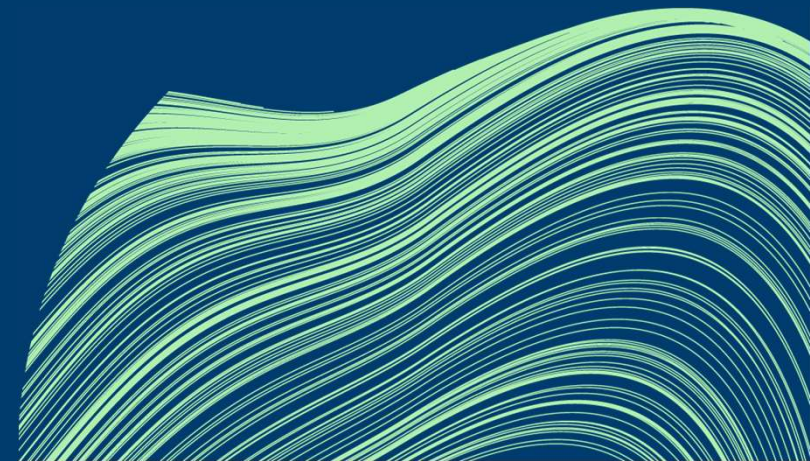

Kansalaisvaikuttamisen alustaa hyödyntämällä on mahdollista edistää Digikompassin keskeisiä arvoja ja tavoitteita

- Digikompassin keskeisiksi ohjaaviksi arvoiksi on tunnistettu **osallisuus, luottamus, ihmiskeskeisyys, uudistuminen, kestävyys ja digiturvallisuus**
- Kansalaisvaikuttamisen alusta tarjoaa yhden kanavan arvojen toteuttamiseksi konkreettisella tasolla, erityisesti osallisuuden, ihmiskeskeisyyden ja luottamuksen osa-alueilla
- *Luottamusyhteiskunta on Suomen vahvuus ja yhteiskunnan toimivuuden perusta – Käyttötapaukset maailmalta ovat osoittaneet kansalaisvaikuttamisen alustan tukevan osallistujien luottamusta prosessiin sekä edistävän molemminpuolista luottamusta kansalaisten ja päättäjien välillä*
- *Digitaalisten palvelujen ja yhteiskunnan digitalisaatiota tulee toteuttaa ihmisten tarpeista käsin – kansalaisvaikuttamisen alustan vuorovaikutteisuus mahdollistaa kansalaisten osallistamisen tavalla, johon esimerkiksi palautejärjestelmät eivät taivu*
- *Digitaalinen osallisuus, yhdenvertaisuus ja sivistys rakentavat luottamusyhteiskuntaa – Vuorovaikutteinen ja läpinäkyvä prosessi kutsuu osallisuuteen ja tuomalla kansalaiset osaksi prosessia samalla myös kasvattaa tietoa ja ymmärrystä demokratian toteutuksesta*
- **Kansalaisia osallistava ja digitaalista sivistystä tukeva toiminta voidaan nähdä Digikompassin tavoitteiden läpileikkaavana edistämisenä.** Demokratian digitalisointi uudistaa demokratian prosesseja, tukee digiturvallisuutta kasvattamalla kansalaisten digisivistystä ja auttaa luomaan sosiaalisesti kestävästä yhteiskuntaa.

Mitä seuraavaksi?

Seuraavat askeleet

- Menossa osana Sitran asukasosallistuminen hyvinvointialueilla – kokonaisuutta kokeiluja hyvinvointialueilla. Kokeilut jatkuvat koko vuoden 2023.
- Kokeilujen perusteella tehtävä syksyllä 2023 päätös siitä, jatkuuko alustan käyttö ja lähdetäänkö alustaa palvelullistamaan.
- Tämän päätöksen tulee sisältää mm.
 - arvio asiakastarpeesta
 - arvio palvelun hinnoittelusta
 - arvio palvelullistamiseen vaaditusta rahoituksen määrästä
 - päätös rahoituksen lähteistä

DigiFinland

Tehdään se yhdessä.